

УДК 504.054.36

Скорбільна О. О., Годовська Т. Б., Фещенко В. П. (Україна, Житомир)

ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ТЕРИТОРІЇ В ЗОНІ ВПЛИВУ ПОЛІГОНУ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ М. ЖИТОМИРА

Характерною тенденцією нашого часу є поява величезної кількості різноманітних твердих побутових відходів. Маса їх потоку, яка щорічно потрапляє в біосферу, складає близько 400 млн. тон на рік. Одним із найважливіших напрямів державної політики України у сфері поводження з відходами є захист навколишнього природного середовища і здоров'я людини від їх негативного впливу, забезпечення бережливого використання ресурсів, узгодження екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства відносно використання відходів з метою гарантування сталого розвитку. В Україні сьогодні ситуація з відходами – критична. Причин, що призвели до неї багато, а саме: слабкість природоохоронного законодавства, незацікавленість інвесторів вкладати кошти у переробку відходів, недостатнє екологічне виховання в нашому суспільстві. Так, зокрема, у місті Житомирі відсутня не тільки екологістика, але й не впроваджено системний підхід щодо поводження з твердими побутовими відходами та сучасні технології щодо їх утилізації. Метою роботи є дослідження стану території в зоні впливу полігону твердих побутових відходів в місті Житомирі.

Житомирський міський полігон твердих побутових відходів загальною площею 21,5670 га, розташований на вул. Андріївській, 29, експлуатується з 1957 року. Полігон твердих побутових відходів розміщений в 650 м на північ від найближчої житлової забудови міста Житомира, в 514 м на південний захід від найближчої житлової побудови села Сонячне, прилягає до кар'єру Крошенського цегельного заводу в 1200 м від річки Крошанки, що, в свою чергу, є лівою притокою річки Кам'янка, що, в свою чергу, є лівою притокою річки Тетерів. Найменша відстань земельної ділянки від: межі міста – 0,65 км; житлової та громадської забудови – 0,514 км; сільськогосподарських угідь – 0,05 км; лісопосадки чи лісового масиву – 0,05 км.

За даними Державного управління охорони навколишнього природного середовища станом на червень 2012 року КАТП-0628 (сміттєзвалище твердих побутових відходів міста Житомира) – є одним з найгірших.

Сміттєзвалище міста Житомира – це потужне джерело забруднення довкілля токсичними елементами, яке призводить до відчуження земель, зміни ландшафту і є потенційною загрозою для навколишнього середовища та безпеки населення міста, адже є місцям розмноження комах, гризунів, бродячих тварин, що переносять збудників інфекцій. Полігон твердих побутових відходів є найсприятливішим середовищем для розвитку домашньої мухи (*Musca domestica*), яка активно переносить бактеріальні забруднення з відходів на їжу людини та предмети побуту. Полігон переповнений майже на 35 відсотків, що загрожує екологічному стану довкілля і потребує негайної модернізації.

Основними забруднюючими речовинами, що надходять в атмосферне повітря з полігону твердих побутових відходів, є аміак, діоксин азоту, сірчистий ангідрид, сірководень, оксид вуглецю, метан, ксилол, толуол, етилбензол та формальдегід.

Важливу роль у процесі взаємодії забруднених опадів, поверхневих вод, фільтрату з підземними водами відіграє ґрунтовий шар. Ґрунт має двояку роль у процесах забруднення підземних вод: з одного боку, він виконує захисні функції ґрунтових вод; з іншого боку він на протязі тривалого часу може бути джерелом вторинного забруднення підземних вод, навіть при ліквідації основного техногенного джерела забруднення.

Отже, оцінка стану поводження з твердими побутовими відходами показує, що об'єктивно оцінити вплив існуючих полігонів на агроєкосистеми можливо тільки за допомогою організації та удосконалення соціально-гігієнічного моніторингу, який повинен базуватись на комплексній оцінці технічного стану площ зайятих відходами.

В висновку необхідно зазначити, що на Житомирському полігоні твердих побутових відходів вимог щодо захисту від негативного впливу на довкілля та здоров'я населення майже не дотримуються. Він переповнений на 35 % (загальні обсяги відходів з початку його експлуатації становлять 2736,742 тисяч тонн), тому потребує негайної модернізації та будівництва сміттєсортувальної лінії.